

Sygn. akt I C 209/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - SSO Elżbieta Zalewska - Statuch

Protokolant sekr. Joanna Wołczyńska - Kalus

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2013 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. „przyznaje adwokat A. M. 442,80 (czterysta czterdzieści dwa 80/100) złotych brutto tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną powodowi z urzędu i kwotę tę nakazuje wypłacić z funduszy Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu;
3. nie obciąża powoda A. K. kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 209/12

UZASADNIENIE

Powód A. K. w dniu 13 lipca 2012 roku wystąpił przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S. z żądaniem uchylenia sprzecznej z prawem decyzji osadzenia i przetrzymywania go w Zakładzie Karnym w Oddziale Terapeutycznym, gdyż powyższe wyrządza szkodę na jego zdrowiu i zagraża jego życiu. Wniósł o uchylenie tej decyzji i osadzenie go w zakładzie zgodnie z zaleceniem sądu skazującego oraz o zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu podał, że został osadzony w Oddziale Terapeutycznym bez udzielenia mu żadnej informacji o przyczynach takiej decyzji oraz że w zakładzie karnym uniemożliwia mu się zapoznawanie z opiniami wydawanymi o jego osobie a wszystkie jego prośby dotyczące udostępniania opinii pozostają bez odpowiedzi.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa.

Na rozprawie w dniu 11 października 2012 roku (k. 36) powód popierał powództwo o ochronę dóbr osobistych i z tego tytułu domagał się zaprzestania przez pozwanego działań naruszających jego dobra osobiste takie jak zdrowie poprzez osadzenie go w celi zamkniętej ze współosadzonymi z wieloletnimi wyrokami za morderstwa.

Na rozprawie w dniu 13 grudnia 2013 roku (k. 240) powód sprecyzował, że nie występuje o zadośćuczynienie czy odszkodowanie a wyłącznie o zaprzestanie.

Został pouczony o możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Powód takie żądanie zgłosił i postanowieniem z dnia 13 grudnia 2013 roku taki pełnomocnik został dla niego ustanowiony.

Ostatecznie na rozprawie w dniu 15 października 2013 roku (k. 379v) powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 100 zł bez odsetek w związku z osadzeniem go w Oddziale Terapeutycznym, a jego pełnomocnik - o przyznanie wynagrodzenia z tytułu pomocy prawnej świadczonej z urzędu według stawek uznanych przez sąd.

Pozwany wnosił natomiast o oddalenie powództwa i nie zgłaszał żądania zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego

Sąd ustalił następujący stan faktyczny;

Od 29 marca 2012 roku do 14 stycznia 2013 roku powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. w wymiarze 3 lat za fałszowanie dokumentów w celu uzyskania kredytów inwestycyjnych i wyłudzenia. Obecnie powód korzysta z warunkowego przedterminowego zwolnienia. Od 15 lat choruje na zaburzenia afektywne - dwubiegunowe, okresowo miał myśli samobójcze i wymagał leczenia. (niesporne – okoliczności wskazane przez powoda k. 36v; karta informacyjna (...) z 21 lutego 2005 roku k. 42 oraz z 23 grudnia 2011 roku k. 44; karta informacyjna leczenia szpitalnego z 18 lutego 2011 roku k. 43 oraz z 2 stycznia 2012 roku k. 45, opinia sądowo – psychiatryczna k. 88-96)

Na podstawie decyzji Komisji Penitencjarnej Aresztu Śledczego w Ł. z dnia 22 marca 2012 roku powód został osadzony w Oddziale Terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo z uwagi na jego skłonności samobójcze. Decyzję podjęto na podstawie oceny okresowej postępów powoda w resocjalizacji z dnia 20 marca 2012 roku oraz po wysłuchaniu w tej sprawie powoda (kopia decyzji k. 25).

Powód został powiadomiony o decyzji w Areszcie Śledczym w Ł.. Podpisał również indywidualny program terapeutyczny z treści którego wynikała jego zgoda na udział w programie profilaktyki uzależnienia od alkoholu. (niesporne – okoliczności wskazane przez powoda k. 36v, Indywidualny program terapeutyczny k. 55-55v).

Nadużywanie alkoholu stwierdzono u powoda podczas pobytu w szpitalu (...) w W. w 2002 roku oraz podczas pobytu w 2004 roku a także podczas pobytu w oddziale psychiatrycznym I. w 2009 roku (opinia sądowo – psychiatryczna k. 88-96)

Powód na podstawie rozmowy z psychologiem został zaliczony do osób zagrożonych samobójstwem (notatka z rozmowy k. 57)

W dniu 14 czerwca 2012 roku na wniosek Sądu Okręgowego w Sieradzu III Wydziału Penitencjarnego Zakład Karny w S. na podstawie dokumentacji medycznej oraz badania lekarskiego wykonanego przez dr K. K. oraz psychiatrę dr Z. K. wystawił świadectwo lekarskie o stanie zdrowia powoda z którego wynikało, że stwierdzona u powoda choroba afektywna dwubiegunowa, nadciśnienie tętnicze i kamica nerkowa a także dwukrotny epizod bólu brzucha z podejrzeniem ostrego zapalenia trzustki w wywiadzie może być leczony w zakładzie karnym (świadectwo k. 59).

W dniu 29 czerwca 2012 roku powód złożył pisemne oświadczenie, że nie będzie spożywał posiłków, które zapewnia zakład karny i od 30 czerwca 2012 roku żywił się produktami zakupionymi w kantynie (niesporne, przyznane przez powoda k. 97v)

Z uwagi na odmowę przyjmowania posiłków wnioskowano o wymierzenie mu kar dyscyplinarnych (wnioski k. 227-234)

W dniu 5 września 2012 roku powód miał przyznaną dietę lekkostrawną do czasu wykonania badań laboratoryjnych. Dieta była kontynuowana do 6 października 2012 roku (niesporne, przyznane przez powoda k. 97v)

W Oddziale Terapeutycznym nie jest prowadzone leczenie medyczne. Skazani poddawani są oddziaływaniu na te obszary osobowości, w których stwierdzono występowanie zaburzeń. Powodowi lekarstwa podawała służba zdrowia. (zeznania świadka B. C. k. 289v)

Powód negował potrzebę przebywania w Oddziale Terapeutycznym i odmawiał przyjmowania jakiejkolwiek pomocy psychologicznej mimo że powinien realizować program oddziaływania terapeutycznego. Nie ma obowiązku podpisywania takiego programu przez skazanego. Podpis świadczy jedynie o świadomości takiej osoby co do oddziaływań, które powinny być wobec niego realizowane. Za niepodpisanie programu nie ma sankcji. Powód w Oddziale miał założoną kartę osadzonego zagrożonego samobójstwem (zeznania świadka R. M. k. 290 – 291)

Powód przy wyjściu poza teren Oddziału poddawany był kontrolom osobistym, polegającym na sprawdzaniu odzieży urządzeniem zwanym Meteor, ponieważ znaleziono u niego długopis z funkcją nagrywania, którego posiadanie jest niedozwolone. Powód nie chciał się poddawać takim kontrolom, był wulgarny wobec funkcjonariuszy i w związku z tym składano wnioski o jego ukaranie. (zeznania świadka K. L. k. 291)

Powód odmawiał przyjmowania pokarmów, leków, mierzenia ciśnienia, konsultacji psychiatrycznych (zeznania świadka A. C. minuta 00:06:58 do 00:33:25 nagrania z 6 sierpnia 2013 roku, płyta k. 374).

Powód przyjmował tylko te leki, które chciał. Nie był przymuszany do przyjmowania leków zapisanych przez lekarza w zakładzie karnym. Był tylko informowany, że działa na swoją szkodę (zeznania świadka S. D. minuta 00:47:54 do 00:53:45 nagrania z 6 sierpnia 2013 roku, płyta k. 374)

Powód miał prawo zapoznawać się z opiniami sporządzanymi przez administrację zakładu karnego wystawianych na podstawie rozmowy, analizy akt, własnych obserwacji jego zachowań. Z opiniami był zapoznawany. Nie przysługiwało mu natomiast prawo do zapoznawania się z opinią okresową. (zeznania świadka W. K. minuta 00:33:25 do 00:40:19 nagrania z 6 sierpnia 2013 roku, płyta k. 374)

Powód odmawiał brania udziału w terapii zajęciowej i nie był przymuszany do uczestnictwa w niej (zeznania świadka J. G. minuta 00:43:27 do 00:45:12 nagrania z 6 sierpnia 2013 roku, płyta k. 374)

Powód kilkakrotnie odmówił pozostania na czczo w celu pobrania krwi i moczu do badania, więc przywrócono mu wyżywienie podstawowe (niesporne)

W sierpniu 2012 roku pomocy udzieliło powodowi Pogotowie wezwane przez administrację zakładu karnego. Lekarza podał powodowi lek na nadciśnienie (zeznania świadka P. K. minuta 00:05:33 do 00:19:16 nagrania z 23 maja 2013 roku płyta k. 360)

Powód żądał od administracji zakładu karnego zgody na dostarczenie leków z wolności oraz zalecenie odpowiedniej diety a także dostarczania mu leków zgodnych z zaleceniem wydanym przez lekarzy szpitalnych spoza zakładu karnego (pisma powoda k. 46-48).

Powód odmówił pomiaru ciśnienia i został przy użyciu siły przewieziony do Szpitala (...) w Ł. (pismo k. 48)

Kolejnymi decyzjami Komisji Penitencjarnej utrzymywano wobec powoda decyzje o umieszczeniu w oddziale terapeutycznym (decyzje k. 52, 53, 54)

W dniu 1 czerwca 2012 roku powód złożył skargę do sądu penitencjarnego, wnosząc o sprawdzenie legalności i zasadności osadzenia go w Oddziale Terapeutycznym (pismo k.26).

Sąd penitencjarny pozostawił skargę bez rozpoznania z powodu uchybienia terminu do jej wniesienia (postanowienie sądu k. 61-61v)

Podobnie bez rozpoznania pozostawiona była skarga powoda na decyzję Komisji Penitencjarnej z 22 maja 2012 roku o zakwalifikowaniu go do odbywania kary w systemie terapeutycznym (postanowienie sądu z dnia 6 września 2012 roku k. 62 utrzymane w mocy postanowieniem z dnia 19 września 2012 roku wydanym w wyniku rozpoznania zażalenia powoda)

Sposób leczenia powoda w zakładzie karnym poddawany był kontroli sądu penitencjarnego w dniu 2 października 2012 roku. Powód w czasie wykonywania kary nie wykazywał objawów choroby psychicznej ani cech upośledzenia umysłowego, nie wykazywał zaburzeń afektywnych czy epizodu depresyjnego. Biegła stwierdziła osobowość nieprawidłową i nadużywanie alkoholu w wywiadzie. Uznała, że stan zdrowia powoda nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia. W jej ocenie powód mógł odbywać karę pozbawienia wolności a sposób leczenia powoda w zakładzie karnym jest adekwatny do stwierdzonego schorzenia. Biegła wskazała, że o sposobie leczenia decyduje lekarz a nie pacjent, natomiast odmowa przyjmowania przez powoda leków zleconych przez psychiatrę nie stanowiła zagrożenia jego życia. Powód przyjmował jedynie wybiórczo zlecone leki hipotensyjne z uwagi na nadciśnienie. (opinia biegłego lekarza psychiatry k. 79-87)

Powód składał licznie skargi i wnioski do sądu penitencjarnego i administracji zakładu karnego (pisma k.113-174, k. 185-189, k. 194-196, k. 303-306, k.327, k. 330, k. 332-348)

Otrzymał odpowiedzi na składane skargi (pisma k. 176-184, k. 190-193, k. 197-209, k. 329)

Ustalając stan faktyczny Sąd nie dał wiary powodowi, że w zakładzie karnym zaniechano jego leczenia, gdyż przeczy temu opinia biegłego lekarza psychiatry zlecona przez sąd penitencjarny. Powód otrzymywał leki zgodnie z zaleceniami lekarzy z zakładu karnego. To czy rzeczywiście je przyjmował pozostawała w jego gestii. Zakład karny nie był zobowiązany do podawania leków tożsamyh z przyjmowanymi przez powoda na wolności, bo to lekarz z zakładu karnego decyduje o sposób leczenia skazanego, biorąc odpowiedzialność za stan jego zdrowia. Z tytułu zmiany leków czy konieczności stosowania diety powód nie udowodnił poniesienia jakiegokolwiek szkody, polegającej na pogorszeniu stanu zdrowia.

Nową szkodą na zdrowiu powoda nie jest kamica nerkowa, gdyż występowanie jej u powoda potwierdza świadectwo zdrowia powoda wystawione w dniu 14 czerwca 2012 roku na wniosek Sądu Okręgowego w Sieradzu III Wydziału Penitencjarnego Zakład Karny w S. na podstawie dokumentacji medycznej oraz badania lekarskiego wykonanego przez dr K. K. oraz psychiatrę dr Z. K..

Powód nie udowodnił fałszowania dokumentacji lekarskiej przez administrację zakładu karnego. Okoliczność ta pozostaje jednak bez znaczenia, gdyż sam sposób leczenia nie przełożył się na pogorszenie jego stanu zdrowia. O poprawności tego założenia świadczy opozycja powoda na rozprawie w dniu 6 sierpnia 2013 roku wobec wniosku jego pełnomocnika o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych psychiatry i internisty na okoliczność czy podczas pobytu w zakładzie karnym był leczony i żywiony w sposób adekwatny do jego schorzeń (pismo pełnomocnika k. 356), pomimo pouczenia go o procesowych skutkach takiej decyzji.

Sąd nie ma natomiast obowiązku przeprowadzania z urzędu dowodów niezgodnych z oczekiwaniami strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, gdyż naruszałoby to równowagę procesową stron.

Ponadto z treści art. 316 § 1 kpc nie wynika zobowiązanie sądu do badania z urzędu, czy „sprawa jest dostatecznie wyjaśniona do stanowczego rozstrzygnięcia” (zobacz: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1997r. II CKN 285/97, OSNC 1998/5/89).

Powód nie zgadzał się z wnioskami dotyczącymi oceny jego osoby zwłaszcza

w zakresie konieczności stosowania wobec niego oddziaływania terapeutycznego w związku z problemem alkoholowym. Powód mógł prezentować odmienną ocenę, jednakże jego sprzeciw pozostawał bez znaczenia prawnego w kontekście obowiązku zapewnienia powodowi bezpieczeństwa. Samo subiektywne niezadowolenie z takich standardów panujących w jednostkach penitencjarnych nie może stanowić skutecznej podstawy do przyjęcia istnienia uchybień funkcjonariuszy.

Powód nie udowodnił przebywania z osobami palącymi w jednej celi, tj. przez okres 4 dni z dwoma palącymi i przez okres 3 miesięcy z jedną osobą palącą, gdyż na tę okoliczność nie zgłosił żadnych wniosków. Twierdzenie strony, które nie jest wzmocnione innymi dowodowymi nie jest wystarczające do czynienia ustaleń zgodnych z jej oczekiwaniami.

Poza tym nawet gdyby przyjąć, że któryś z osadzonych nie stosował się do obowiązujących zasad rozdziału palących z niepalącymi to strona pozwana nie może za to ponosić odpowiedzialności. Taką odpowiedzialność mogłaby ponosić jedynie w sytuacji składnia skarg, na podstawie których administracja nie podejmowała żadnych interwencji, a istnienia takowych powód także nie udowodnił. Ciężar przytoczenia faktów w tym zakresie spoczywał powódzie, który powinien wywiązać się z niego w zakresie umożliwiającym sądowi sprawdzenie zasadności żądania.

Przymus bezpośredni w związku z odmową poddania się badaniu ciśnienia był uzasadniony, gdyż nadciśnienie było zdiagnozowane u powoda i brak stosownej jego kontroli mógł stanowić zagrożenie dla jego zdrowia.

Nie zostało również wykazane przez powoda istnienie jakiegokolwiek orzeczenia sądu karnego, nakazującego wykonywanie orzeczonej w stosunku do niego kary pozbawienia wolności w sposób wynikający z treści tego wyroku.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie G. T. w charakterze świadka, gdyż mógł być on słuchany tylko w charakterze strony.

Zeznania świadka R. B. nie były przydatne do ustalenia stanu faktycznego, gdyż świadek nie miał styczności z powodem.

Sąd zważył co następuje:

Żądanie powoda w świetle przepisów art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2004 r. jest bezzasadne.

Przepisy kkw przewidują szczególną formę dochodzenia przez skazanych odbywających karę pozbawienia wolności ochrony ich praw naruszonych lub zagrożonych działaniami funkcjonariuszy służby więziennej wynikającą z treści art. 7 i 34 kkw. Tylko

w trybie określonym tymi przepisami może nastąpić stwierdzenie czy decyzja bądź działania funkcjonariuszy ogranicza prawa skazanego. W tym też trybie następuje badanie merytorycznej zasadności decyzji wydawanych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i realizacji zadań wychowawczo – resocjalizacyjnych. Sąd w procesie cywilnym nie jest władny oceniać zasadności i zgodności z prawem takich decyzji. Zgodnie z wyrokiem SN

z 22 lutego 2012 roku wydanym w sprawie IV CSK 276/11 a przywołanym w treści orzeczenia SN z 10 maja 2012 roku w sprawie IV CSK 473/11 (niepublikowanym) do takiej oceny uprawniony jest jedynie sędzia lub sąd penitencjarny w drodze odwołania się skazanego od takiej decyzji. Dopuszczalność badania tych kwestii w procesie cywilnym

w sprawie o naruszenia dóbr osobistych oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także doprowadziłoby w konsekwencji do faktycznego pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego oraz sądu penitencjarnego. Powód nie uzyskał natomiast w trybie określonym w kkw stwierdzenia niezgodności z prawem żadnej decyzji Komisji Penitencjarnej co do jego osadzenia

w Oddziale Terapeutycznym. Zachowanie pozwanego nie nosiło więc cech bezprawności i wynikało ze szczególnego obowiązku zapewnienia powodowi bezpieczeństwa..

Nie można również przyjąć za uzasadniony zarzutu powoda braku właściwej opieki medycznej czy sposobu odżywiania go. Postępowanie lecznicze wdrożone w warunkach penitencjarnych było prawidłowe. Strona pozwana nie czyniła powodowi przeszkód

w kontaktach ze służbą zdrowia o czym świadczy dokumentacja lekarska powoda prowadzona przez zakład karny, a załączona do akt sprawy. Wobec powoda wdrożono leczenie, które strona pozwana uważała za odpowiednie, a powód w związku z tym nie udowodnił zaistnienia szkody w postaci pogorszenia stanu zdrowia. Nie potwierdziły się też zarzuty odnośnie nierzetelności dokumentacji lekarskiej, czy manipulacji w tym zakresie. Sposób karmienia powoda także nie przelożył się na powstanie uszczerbku w jego zdrowiu.

Wykonywanie rewizji osobistych wynikało natomiast z zastosowanych przez stronę pozwaną sankcji za posiadanie niedozwolonego przedmiotu do zastosowania których była ona uprawniona w świetle rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności oraz art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

Powód miał zapewnione podstawowe wymagane przepisami prawa warunki odbywania kary pozbawienia wolności, nie przekraczające swą uciążliwością standardów związanych z karą izolacyjną.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy przyjął, iż pozwany Zakład Karny w S. nie dopuścił się bezprawnego działania, a sam powód nie doznał naruszenia dóbr osobistych, uzasadniającego ochronę z art. 24 i 448 k.c.

O przyznaniu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu orzeczono na podstawie przepisu § 11ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), wobec zwolnienia go w całości z kosztów sądowych.